

§ 1 Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 8 december kl. 14.00*.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2022/23:57

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:57 Fler i arbete för att motverka segregationen
av Sofia Amløh (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 19 januari 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 1 december 2022

Arbetsmarknadsdepartementet

Johan Pehrson (L)

Enligt uppdrag

Kerstin Bynander

Expeditionschef

Interpellation 2022/23:60

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:60 Situationen för utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden

av Sofia Amløh (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 19 januari 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 1 december 2022

Arbetsmarknadsdepartementet

Johan Pehrson (L)

Enligt uppdrag

Kerstin Bynander

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:63 Utvisning av utländska medborgare vid grov brottslighet

av Richard Jomshof (SD)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 24 januari 2023.

Stockholm den 2 december 2022

Justitiedepartementet

Maria Malmer Stenergard (M)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

Interpellation 2022/23:64

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:64 Sveriges klimatpolitik under ordförandeskapet i EU

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 17 januari 2023. Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 1 december 2022

Miljödepartementet

Romina Pourmokhtari (L)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Expeditionschef

§ 3 Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2022/23:FPM24 Omarbetning av EU:s skjutvapenförordning
COM(2022) 480 till justitieutskottet

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2022/23:2285, 2289, 2291 och 2295 till finansutskottet

2022/23:2286, 2288, 2290 och 2294 till finansutskottet

Anf. 1 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Alireza Akhondi har ställt en rad frågor kopplade till Irans plats i FN:s kvinnokommission CSW och FN:s arbete för att upprätthålla mänskliga rättigheter i FN, inklusive FN:s jämställdhetsarbete.

Låt mig först av allt säga att jag delar interpellantens djupa oro över situationen för kvinnor och flickor i Iran och för kränkningarna mot de mänskliga rättigheterna.

Regeringen har kraftfullt fördömt iranska myndigheters våld mot fredliga demonstranter. Sverige och övriga EU står bakom och har uttryckt ett tydligt stöd för de iranier, inte minst de kvinnor, som nu fredligt demonstrerar för sina mänskliga rättigheter.

Iran valdes in i CSW tidigare i år, 2022, som representant för sin regionala grupp, för perioden 2023 till 2026. Jag förstår att detta sticker i ögonen. Det är samtidigt så att det inte finns några formella kriterier för medlemskap.

Valet äger rum i FN:s ekonomiska och sociala råd, Ecosoc, som har 54 medlemsstater. Det är också Ecosoc som kan fatta beslut om medlemskap i CSW. Sverige kommer att vara medlem av Ecosoc 2023 till 2025 men är det inte nu.

Rättighetsperspektivet är tydligt i UN Womens och CSW:s verksamhet, både som en förutsättning för det bredare jämställdhetsarbetet och som ett mål i sig, det vill säga flickors och kvinnors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.

I UN Womens mandat ingår bland annat att främja mänskliga rättigheter, stärkt politisk, social och ekonomisk egenmakt för kvinnor och flickor, samt frihet från våld. CSW ansvarar för policyutvecklingen i frågor om jämställdhet mellan kvinnor och män och ökad makt för kvinnor.

FN:s råd för mänskliga rättigheter är det främsta normbildande organet för mänskliga rättigheter. Det är en viktig plattform för att uppmärksamma MR-kränkningar och -övergrepp samt värna och stärka respekten för de mänskliga rättigheterna. Rådet kan granska situationen i enskilda länder, lyfta allvarliga tematiska MR-utmaningar och etablera uppföljningsmekanismer för att granska och utkräva ansvar. Inom ramen för MR-rådet utgör också den så kallade *Universal Periodic Review*, UPR, ett viktigt instrument för att granska MR-situationen i alla länder.

Fru talman! Låt mig avslutningsvis understryka regeringens engagemang för mänskliga rättigheter i Iran. Tillsammans med övriga EU ser Sverige kontinuerligt över de verktyg som finns för att bemöta den fortsatta utvecklingen. Det gäller bland annat hur vi främjar kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.

Anf. 2 ALIREZA AKHONDI (C):

Fru talman, utrikesministern och ärade åhörare! Det iranska folkets uppror mot islamistregimen i Iran börjar närma sig tre månader. I tre månader har deras vädjande blickar varit riktade mot väst och mot oss i Sverige.

Sverige är ett land som alltid har haft ett gott renommé runt om i världen tack vare sin starka röst för mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter. Men det är också en röst som har börjat tystna i takt med att kon-

flikterna krupit oss närmare. Det är illavarslande. Det är nämligen i tider av oro och komplexitet som vårt mod och vår beslutsamhet prövas på riktigt – när mörkret är som tuffast och när ljuset inte siktas i slutet av tunneln.

Fru talman! Statsrådet väljer att inte svara på mina frågor i interpellationen utan hänvisar främst till att Sverige just nu inte är medlem i CSW. Men redan om ett par månader kommer Sverige att ta plats i denna viktiga kommission, så varför duckar statsrådet i frågorna? Varför väljer statsrådet att inte lyssna in den svenska riksdagen, som tydligt önskar att Sverige ska höja sin röst och agera med konkreta steg?

Fru talman! Utrikespolitiken är komplex och bör hanteras varsamt. Det är jag och många med mig väl medvetna om. Varje förflyttning innebär långtgående konsekvenser inom en rad områden.

På ett plan förstår jag den försiktiga svenska hållningen, och naturligtvis inser även jag vikten av att agera tillsammans med andra. Ensam är aldrig stark. Men denna saktfärdighet när det gäller att ens med försiktiga steg röra sig mot att ompröva hållningen gentemot ett land som så tydligt bryter mot grundläggande mänskliga rättigheter är varken logisk eller särskilt bra. Tvärtom kan denna saktfärdighet vara till skada för svenska intressen, för Sveriges anseende och för Sveriges möjlighet att vidmakthålla sin starka position när det gäller just frågor kring mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter.

Fru talman! I går kom det rapporter från Iran om att myndigheterna ska avskaffa den så kallade moralpolisen och att en utredning pågår om avskaffande av det obligatoriska slöjtvånget. Många svenska medier rapporterade om detta, och mellan raderna kunde man läsa att det iranska folket hade nått sitt mål. Men låt mig vara tydlig: Den revolution som har inletts i Iran handlar inte om slöjtvånget – den handlar om den utbredda korruptionen, den sociala misären i breda samhällsgrupper, förtrycket av minoriteter, om att det inte finns någon frihet eller jämställdhet och om fängslande och avrättningar av oliktänkande.

Folket i Iran vill inte ha låtsasreformer – de vill ha regimskifte. Att inte inse detta eller att inte förstå att protesterna inte kommer att sluta visar bara på bristen på kunskap och förståelse om ett för världen och Sverige viktigt land.

Jag har under de senaste veckorna tydligt försökt visa för utrikesministern att den stora iranska diasporan i väst, närmare 11 miljoner människor, inte kommer att acceptera den lama hållning som ett flertal europeiska länder uppvisat hittills. Gammal kunskap på Utrikesdepartementet och användande av direkt regimtrogna så kallade experter kommer inte att gå obemärkt förbi.

Anf. 3 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Givet situationen i Iran har jag full förståelse för interpellantens Alireza Akhondis inställning, det vill säga att frågan om en uteslutning av Iran ur CSW väcks här i dag.

Förslaget om en uteslutning av Iran från CSW diskuteras just nu bland EU:s medlemsländer, och Sveriges prioritering i dessa diskussioner är att verka för en stark och gemensam EU-linje i den här frågan. Det är så vi tror att vi får bäst genomslag.

Som jag nämnde i mitt första inlägg sitter Sverige inte i Ecosoc för närvarande, och vi kommer därför inte att delta i omröstningen. Det är ju som det är. Men samtidigt är det inte säkert att en uteslutning ur olika FN-organ är det mest effektiva sättet att främja flickors och kvinnors rättigheter i Iran. Medlemskap ger också en möjlighet för andra medlemsstater att där exponera övergrepp och ställa dem som är ansvariga för detta till svars. Det finns också, fru talman, en risk för att Iran skulle använda en uteslutning för att ytterligare försvåra för FN och andra internationella organisationer som just nu arbetar för mänskliga rättigheter och jämställdhet i Iran.

Samtidigt ska jag också säga – och det vill jag vara väldigt tydlig med här i kammaren – att det kan finnas särskilda situationer där det kan vara fullt motiverat med en uteslutning. Ett exempel på detta är ju suspenderingen av Ryssland i FN:s råd för mänskliga rättigheter tidigare i år, med hänvisning till landets allvarliga och systematiska kränkningar av mänskliga rättigheter i Ukraina. Sverige, liksom samtliga övriga EU-medlemsstater, röstade då ja till en suspendering.

Fokuset för vårt engagemang, också i FN, kommer fortsatt att vara på hur vi gör mest skillnad och hur vi bäst kan stötta kvinnorna och flickorna i Iran som nu kämpar för sina rättigheter. Ett exempel är att vi stöttade initiativet att hålla en specialsession i FN:s råd för mänskliga rättigheter med fokus på ansvarsutkrävande för våldet och övergreppen i Iran och då särskilt mot kvinnor och barn. Sessionen ägde rum den 24 november. MR-rådet kunde då starkt markera mot de allvarliga kränkningarna av mänskliga rättigheter i Iran.

Den oberoende MR-mekanismen fact-finding mission som nu upprättats är ett viktigt steg för ansvarsutkrävande när det gäller våldet och de brutala övergreppen som sker i dag i Iran. Sverige uttryckte tillsammans med de nordisk-baltiska länderna under mötet vårt starka stöd för denna mekanism.

Anf. 4 ALIREZA AKHONDI (C):

Fru talman! Under de debatter som vi har haft de senaste veckorna finns det två meningar som är ofta återkommande: att Sverige tydligt fördömer det iranska våldet mot demonstranterna och står på den iranska befolkningens sida och att man vill ha åtgärder som är effektiva och som ger resultat.

I båda dessa uttalanden som upprepas gång på gång av utrikesministern saknar åtminstone jag ett djup i vad som egentligen menas. Att fördöma en regim som brutalt fängslar, mördar, torterar och våldtar fångar – det tar jag för givet att ett demokratiskt land som Sverige faktiskt gör. Men att nöja sig med det och inte ens kalla upp ambassadören för ett samtal eller agera genom något annat konkret steg – som människor i den stora iranska diasporan, 120 000 människor, vill se – är för mig ingen logisk följd av de ord som används i den här kammaren.

Den andra delen som upprepas handlar om att vi ska ta fram åtgärder som biter och som gör skillnad. Var är de åtgärderna, Tobias Billström?

Varför kan inte utrikesministern redogöra för någon av dessa åtgärder så att de människor som i dag, en arbetsdag, har tagit ledigt från jobbet och sitter här på läktaren eller de människor som slaviskt följer webbsänd-

ningarna via riksdagens hemsida kan se att utrikesministern faktiskt lägger lite handling bakom de ord som används i kammaren?

Jag förstår också att Sverige inte sitter i det här rådet i dag. Men vad man kan deklarerat öppet och tydligt är att vi, när vi väljs in i rådet om ett par månader, kommer att ha den här hållningen – det kan man vara tydlig med. Sverige backade ju upp den fact-finding mission som nyligen har tillsatts. Varför kan man då inte vara tydlig med nästa steg?

Fru talman! Efter nyår har Sverige ordförandeskapet i EU. Det är ett tillfälle för Sverige att inte bara ta ledartröjan när det kommer till konkreta sakfrågor som huruvida vi ska ha minimilöner i Sverige eller inte. Man kan också när det kommer till utrikespolitiken, som förvisso är en nationell angelägenhet, våga axla uppdraget att vara en samlande kraft.

Det pågår i dag diskussioner i ett flertal europeiska länder, såsom Tyskland, Frankrike och Holland, om hur nästa steg skulle kunna se ut. Nu när Sverige har ordförandeskapet efter nyår är det superviktigt att Sverige kan ta på sig den här samlande rollen. Jag skulle vilja höra lite kommentarer från utrikesministern kring hur man kommer att agera under EU-ordförandeskapet.

Anf. 5 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Låt mig börja med den sista observationen som Alireza Akhondi gjorde och säga att detta är en väldigt viktig fråga för Sverige oavsett om vi har ordförandeskapet i Europeiska unionen eller inte. Frågan var en av de punkter som jag lyfte vid mitt besök i Berlin för ett par veckor sedan när jag träffade min tyska utrikesministerkollega. Vi diskuterade frågan ingående eftersom både Sverige och Tyskland är länder där det bor stora grupper av människor med iransk bakgrund, människor som ofta har dubbelt medborgarskap.

Detta har lett till att vi vid utrikesministerrådet den 12 december nu kommer att ha Iran som en särskild punkt på dagordningen. Det är för att Sverige tillsammans med andra länder har varit drivande för att få Iran som en särskild punkt för diskussion. Det är ett tecken på hur viktig vi tycker att frågan är och vilken vikt vi lägger vid den att vi har drivit den med andra stater som också tycker detta. Detta är i sin tur ett uttryck för att mänskliga rättigheter och jämställdhet är högt prioriterade i vår FN-politik. Nu handlade frågan om EU, men vi arbetar alltså på flera olika arenor med Iran samtidigt.

Jag vill också hänvisa till FN:s generalsekreterares reformagenda, Our Common Agenda, som är en vision och en arbetsplan för FN där det fastslås att ett rättighetsbaserat perspektiv ska genomsyra organisationens arbete för att stärka ansvarsutkrävande, respekten för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer.

Redan för några år sedan lanserade FN:s generalsekreterare också en Call to Action i syfte att stärka FN:s arbete med mänskliga rättigheter på landnivå. FN:s råd för mänskliga rättigheter är alltså det främsta normbildande organet för mänskliga rättigheter och den viktiga plattform som vi har för att uppmärksamma MR-kränkningar och övergrepp.

Interpellationen rör ett specifikt organ, CSW. När det gäller jämställdhet är det dock FN:s organisation för jämställdhet och kvinnors egenmakt, UN Women, som har huvudansvaret i FN. UN Women har ett tredelat mandat: normativt, samordnande och operationellt. Den verksamhet som

de bedriver är viktig när man tar in det som interpellanten lyfter upp, det vill säga CSW, för ett rättighetsperspektiv är också viktigt i CSW:s mandat och verksamhet.

Sveriges aktivitet i CSW och vårt arbete med att vara pådrivande för regeringens övergripande jämställdhetspolitiska mål och prioriteringar betyder därför någonting, och jag ser fram emot att vi kommer att fortsätta att kunna arbeta aktivt med de här frågorna. Vi tystnar alltså inte på något vis. Oavsett om det är EU eller FN vi pratar om är vi aktiva.

Den här interpellationen rör ett visst specifikt organ, men jag hoppas att jag här har kunnat presentera regeringens ambitioner på området att stå upp för kvinnors och flickors rättigheter, framför allt i Iran eftersom det är det interpellationen handlar om, men också på bredden.

Anf. 6 ALIREZA AKHONDI (C):

Fru talman! Jag vill inleda med att säga att jag är väldigt tacksam att utrikesministern ändå väljer att försiktigt – kanske lite saktfärdigt för min egen och den stora iranska diasporans smak – röra sig i en riktning där man på något sätt omprövar hållningen mot Iran.

På lördag är det den internationella dagen för mänskliga rättigheter. Det är också dagen för Nobelbanketten. Då kommer vi också att se en av de största folksamlingarna vi har sett på Gustav Adolfs torg, med 10 000, 15 000 eller 20 000 människor med iranskt påbrå. De kommer att samlas där, och de kommer att vilja vara rösten för de förtryckta människorna i Iran. Det gäller minoriteter, kvinnor, fängslade, torterade, våldtagna och så vidare.

Anledningen till att jag berättar detta för utrikesministern är att jag vill försäkra honom att frågan inte kommer att dö ut. Denna regim, som i 43 år har gjort sig skyldig till otaliga brott både inom och utom landet, har inte längre någon legitimitet vare sig bland människorna i Iran eller bland den stora iranska diasporan.

Jag förstår hur Utrikesdepartementet fungerar. Jag förstår att det finns svårigheter för utrikesministern när det gäller att agera snabbt, men det är viktigt att påminna om att den iranska diasporan utomlands inte kommer att glömma handlingar eller icke-handlingar.

Anf. 7 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Tack till interpellanten Alireza Akhondi för en bra interpellationsdebatt och en bra möjlighet för mig att framföra regeringens ståndpunkter i frågorna!

Som jag vid flera tillfällen har haft möjlighet att prata om här i kammaren ser regeringen med mycket stort allvar på det som nu sker i Iran. Apropå Alireza Akhondis anmärkning om att han hoppas att frågan inte kommer att dö ut: Det hoppas verkligen jag också att den inte kommer att göra! Det är därför jag å Sveriges vägnar är så pådrivande för att vi ska ha frågan högt på agendan i Europeiska unionen.

Regeringen har kraftfullt fördömt iranska myndigheters våld mot iranska demonstranter. Sverige och övriga EU står bakom och har uttryckt ett tydligt stöd för de iranier, inte minst de modiga kvinnor, som nu fredligt demonstrerar för sina mänskliga rättigheter. Vi har så fort vi har haft möjlighet markerat mot det övervåld som iranska myndigheter har brukat mot

protesterna. Rätten till yttrandefrihet och mötesfrihet måste respekteras fullt ut.

EU har sedan 2011 sanktioner mot Iran med anledning av de kränkningar av mänskliga rättigheter som har begåtts. Listan med individer och enheter med sanktioner har under de senaste månaderna utökats flera gånger som respons på händelseutvecklingen i Iran. Sverige har hela tiden, kontinuerligt och konsekvent, stöttat processerna. EU tar också kontinuerligt upp situationen för mänskliga rättigheter i bilaterala kontakter med Iran på olika nivåer.

Gemensamma budskap från EU har naturligtvis mycket större tyngd än vad vi kan ha som enskilda länder. Att tydligt kunna framföra vår syn i direkta samtal är ett viktigt sätt att stödja det iranska folket och bidra med internationellt tryck. Vi ser kontinuerligt över de verktyg vi har, och vi har beredskap att vidta ytterligare åtgärder om så krävs.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2022/23:53 om branschskolornas framtid

Anf. 8 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! Caroline Helmersson Olsson har frågat mig om jag avser att agera för att de skolor som har deltagit i försöksverksamheten med branschskolor ska kunna fortsätta att ge elever en kvalificerad yrkesutbildning. Hon har också frågat hur jag avser att agera inom mitt ansvarsområde för att säkra kompetensförsörjningen i små och nischade branscher om inte försöksverksamheten fortsätter.

Syftet med försöksverksamheten har varit att stärka den nationella kompetensförsörjningen genom att förbättra tillgången till yrkesutbildning som leder till vissa bristyrken. Branschskolor som deltar i försöksverksamheten erbjuder undervisning på entreprenad inom ett eller flera yrkesområden som andra skolhuvudmän har svårt att anordna och som få elever studerar till på gymnasial nivå.

Skolverkets uppföljning visar att försöksverksamheten totalt sett har omfattat godkända utbildningar inom 18 olika yrkesområden. Inom flera yrkesområden har det varit fråga om ett mycket begränsat eller inget elevdeltagande alls. En förklaring är att modellen att skicka ett fåtal elever till en branschskola ger huvudmännen extra administration och kostnader med krav på samordning rörande elevernas sammantagna utbildning. Flera branschskolor har också sett det som kostnadskrävande att marknadsföra utbildningen till andra huvudmän, skolor och elever.

Försöksverksamhetens syfte är vällovligt, men verksamheten har inte fått förväntade resultat. Medel har därför inte avsatts i budgetpropositionen för 2023, vilket innebär att verksamheten avslutas efter innevarande läsår. Regeringen bedömer att det behövs andra vägar för att tillgodose ett brett utbud av yrkesutbildning inom små yrkesområden.

Riksdagen har beslutat om ändringar i skollagen med anledning av propositionen *Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning* (prop. 2021/22:159). Det innebär bland annat att utbildningsutbudet inom gymnasieskolan och yrkesinriktad vuxenutbildning ska dimensioneras efter arbetsmarknadens behov. Det innebär också att kommu-

ner ska samverka genom avtal med minst två andra kommuner om planering, dimensionering och erbjudande av gymnasial utbildning. Regleringen syftar bland annat till att få ett bredare utbildningsutbud av yrkesutbildning för unga och vuxna. Samverkan kan bland annat handla om utbildningar inom små yrkesområden.

Regeringen kommer att fortsätta att följa utvecklingen av utbudet av utbildning inom små yrkesområden och vid behov vidta ytterligare åtgärder.

Anf. 9 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S):

Fru talman! Tack, skolministern, för svaret, även om jag tycker att det är ett lite sorgligt svar! Jag hoppas att statsrådet kan utveckla det mer positivt i debatten.

Syftet med försöket är, som statsrådet sa, att stärka den nationella kompetensförsörjningen inom små yrkesområden där inte huvudmännen har kapacitet att erbjuda utbildningen. Det handlar oftast om branschernas kompetenscentrum, och i vissa fall är dessa de enda i landet som erbjuder en viss utbildning.

Det är i och för sig bra att man hänvisar till det påbörjade arbetet med den regionala planeringen och dimensioneringen, men det kommer inte att träffa branschskolorna i det här läget. Detta ska ju inte påbörjas förrän vid tiden för utbildningarna 2025.

Inget får mig att tro att regioner, kommuner eller fristående huvudmän kommer att bygga ut utbildningar i plåtslageri, karosseri och lackering, distributionselektronik eller golvläggning till höstterminen 2023, när försöket slutar. Det är för dyrt med utrustning, och det saknas yrkeslärare.

Kommuner och fristående huvudmän har kunnat söka statsbidrag för att skicka eleverna på dessa yrkeskurser. Jag håller med om att detta inte nått sin fulla potential, även om det har ökat från år till år. Under de tre första läsåren har 271 elever läst dessa yrkeskurser och blivit anställbara.

Sverige behöver fler som går en yrkesutbildning, inte färre! Statsbidraget som har avsatts har varit på mellan 20 och 28 miljoner under åren. Personligen kan jag tycka att detta är en lite dumsnål besparing i en statsbudget som omfattar nästan 95 miljarder.

Orsakerna till att det här har varit underutnyttjat är flera, enligt Skolverkets utvärdering. En av dem är begränsningen att man bara får skicka fem elever per huvudman. Det mest konkreta exemplet på hur tokigt det kan bli är Praktiska Sverige AB, som är en huvudman i hela Sverige. De har kunnat skicka fem elever, vilket de också har gjort. De har alltså använt sin kvot, men de skulle säkert kunna sända fler.

Branschskolorna ger kvalitetssäkring till den lärlingsutbildning som de erbjuder. Det är inte enkelt för en bransch att bygga upp en skola på fem år och dessutom få ut information om den. De som har lyckats absolut bäst är Plåt & Ventbyrå, som ägs av hela branschen tillsammans med Byggnads, och det kommunala gymnasiet i Falun ihop med transportbranschen.

Jag tror att skolministern kan se att denna lilla diamant i skolsystemet bidrar till den nationella kompetensförsörjningen. Jag hoppas verkligen att ministern inte avser att kasta ut barnet med badvattnet. Därför undrar jag om ministern avser att ge Skolverket i uppdrag att utreda möjligheten att lägga in branschskolemodellen i redan existerande utbildningskoncept.

Om inte, hur tänker ministern agera för att utveckla denna viktiga verksamhet?

Anf. 10 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! Interpellanten säger att detta är ett lite sorgligt svar. I grund och botten håller jag helt med. Yrkesutbildningarna är ett sorgbarn över huvud taget i svensk gymnasieskola. Det är alldeles för få elever som väljer att gå yrkesutbildningar. Det är sorgligt på ett svenskt plan, men det är en utveckling som vi också ser i övriga Europa. Det är på det sättet, och vi måste göra olika saker för att möta detta.

När det gäller denna försöksverksamhet hade ingen varit gladare än jag om man hade uppnått det man ville: att det skulle vara väldigt många elever som söker dessa yrkesutbildningar. Men så är det inte. Det är också ett slags idé med en försöksverksamhet. Det handlar om att man vågar testa under några år. Sedan ser man om det var en bra idé. Nej, det kanske det inte var. Det fungerar inte tillräckligt bra. Det blev inte riktigt som man trodde. Ja, men då får vi helt enkelt försöka hitta andra vägar.

Det som händer nu är att kommunerna kommer att tvingas, så att säga, att samverka bättre om utbildningar för att på det sättet också göra det mer synligt, tror jag, för elever att de kanske kan söka en utbildning i en grannkommun en bit bort. Det är också möjligt. Jag tror att det som man ska ta till vara i denna försöksverksamhet är det nära samarbetet med branscherna. Jag tror att det är en nyckelfaktor över huvud taget. Det är inget som hindrar att kommuner gör det ändå. Jag tror att det är en del av lösningen på problemet – att försöka få till stånd en bättre samverkan med branscherna.

Man kan också tänka sig mer av riksrekryterande gymnasieutbildningar. Får man till stånd en riksrekryterande utbildning kan elever från hela landet söka den utbildningen. Man kan också få bidrag för att bo hemifrån. Det skulle kunna vara en möjlig variant.

Men just detta försök har inte riktigt slagit ut på det goda sätt som man hade hoppats på från början. Därmed är det inte sagt att det var fel att göra det. Jag tror nämligen på den här typen av försöksverksamheter. Man testar och ser. Och blir det bra kan man ändra lagstiftningen. I det här fallet blev det för få sökande, helt enkelt.

Anf. 11 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S):

Fru talman! Jag uppskattar att skolministern tänker kreativt. Jag hoppas att vi kan hitta bra lösningar framöver, men jag är ändå orolig för just branschskolorna.

Stockholm är en fin stad. Om skolministern och jag går ut i kammarfoajén och tittar ut över Stockholm kommer vi att se jättemånga fina plåttak, inte minst på Stadshuset med dess tre kronor. Det är skickliga yrkesmän och yrkeskvinnor som har satt dit dem en gång i tiden. Kanske behöver det komma upp lite solceller på dem framöver. De kanske behöver lagas. Då behöver vi skickliga yrkespersoner.

Det är ganska anmärkningsvärt att det inte finns en enda plåtslagarutbildning i Stockholm. Det fanns en i Kista, som lades ned. Det kommer säkert skolministern ihåg.

Nu har branschen faktiskt försökt starta en skola här, för behovet är stort. Men de hittar ingen lokal där de kan inhysa en verkstad. De har en lösning på gång: att ett friskoleföretag ska ordna en lärlingsutbildning och att man sedan ska skicka eleverna till Plåt & Ventbyrå i Katrineholm för dessa yrkeskurser. Den skolan har faktiskt utbildat 155 skickliga plåtslagare hittills under försöket.

Tror skolministern att de har en lösning som håller här i Stockholm om statsbidraget för att skicka elever upphör? Jag är orolig när det gäller detta.

Då tiden är knapp i debatten ska jag i detta anförande hålla mig till plåt- och ventilationsbranschen, men det finns även massor av andra branscher som har dessa kompetensförsörjningsproblem. Plåtslagaryrket är en framtidsbransch. Branschen själv säger att de behöver rekrytera ungefär 2 000 inom tre år. Arbetsförmedlingen bedömer att bristen kommer att vara stor.

I dag finns det 18 gymnasieskolor i landet som erbjuder plåtslagarutbildning med yrkeslärare och adekvat utrustning. Ytterligare 40 skolor i Sverige erbjuder utbildningen i samarbete med branschskolan.

Göteborg och Västra Götaland är de som jag bedömer har kommit längst av alla med planering, dimensionering och samverkan och samarbete med branscherna, som skolministern säger. I Göteborg har de också väldigt många fina plåttak. Deras prognos är att de behöver utbilda 490 plåtslagare inom tre år. De har i och för sig en egen plåtslagarutbildning där, men de samarbetar ändå med branschskolan för kvalitetssäkring av yrkeskunskaperna.

Ser ministern någon annan lösning för branschernas ganska akuta kompetensbrist än branschskolor? Skolministern var lite inne på det, men kan det gå tillräckligt fort att göra nya saker? Finns det inte en väldigt bra grej med att behålla våra branschskolor och utveckla dem?

Anf. 12 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! Jag delar helt och hållet Caroline Helmersson Olssons världsbild när det gäller detta. Det är ett enormt problem inom både byggsektorn och vård och omsorg att alldeles för få unga människor väljer dessa yrkesutbildningar. Jag tror att en väg till framgång måste inkludera branscherna – jag är helt övertygad om det. Det finns olika typer av certifieringar och så vidare som ger en kvalitetsstämpel som jag tror är viktig för många elever när de väljer gymnasieskola.

Men till syvende och sist handlar det om hur många elever som väljer en utbildning. Skälet till att dessa utbildningar har lagts ned i olika delar av landet, inklusive i Stockholm, är att man helt enkelt har för få sökande. Då blir det naturligtvis ett större ansvar för branschen att se till att det finns yrkesutbildningar. Jag tror att branscherna har ganska stora möjligheter att hjälpa till med detta – att se till att det blir bra utbildningar.

Sedan kan man också från kommunernas sida fundera på om man inte kan göra utbildningar inom yrkesvux. En 15-åring eller 16-åring som väljer gymnasium kan tycka att det känns som att man väljer något för hela livet. Så är det naturligtvis inte. Det går naturligtvis att läsa upp betyg och ändra inriktning under hela livet. Men många kanske känner att det är ett val för hela livet. Det skulle då kunna vara en möjlighet att kommunerna bygger ut sina vuxenutbildningar på detta område, naturligtvis med stöd

och hjälp av branscherna, för jag tror att det är en nyckelfaktor för att det ska bli en högkvalitativ undervisning.

Men sedan, återigen, är det detta med riksrekryterande utbildningar. Det är faktiskt en möjlighet att använda sig av det för att få elever från hela landet att söka en utbildning. Då kan man uppnå verklig spets i den utbildningen. Det är ju, precis som interpellanten säger, en stor brist på lärare inom dessa utbildningar.

Anf. 13 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S):

Fru talman! Jag håller verkligen med om att vuxenutbildningen är en väg framåt.

Få ungdomar väljer detta. Det är därför det är så fuffigt med branschskolan. Då kan de få ungdomar som trots allt väljer detta ta tåget och komma till Katrineholm på en timme och få sin yrkesutbildning där tillsammans med övriga ungdomar i landet.

Jag tror inte att kompetensförsörjningen i små branscher kommer att betraktas som ett regionalt eller lokalt ansvar. Jag tror inte att dimensioneringsbestämmelserna riktigt kommer att fungera. Riksrekrytering diskuteras jag gärna vidare med statsrådet framöver.

Min varma rekommendation till ministern är att hon efter den här debatten går tillbaka till departementet och funderar en gång till över hur hon ska kunna ta sitt ansvar för den nationella kompetensförsörjningen i smala nischer. Enligt min bedömning vore det bästa, enklaste och snabbaste att förbättra regelverket, att ge Skolverket ett uppdrag att titta på det här också och att helt enkelt permanenta branschskolorna.

Jag vill bara fråga: Ser ministern verkligen att arbetet med den regionala planeringen är tillräckligt för att nå de smala nischerna? Jag hör att jag låter tjugig, men jag vill ändå fråga en gång till.

Jag vill också bjuda in ministern till ett seminarium som jag anordnar här i riksdagen den 15 december, där några av branschskolorna kommer att medverka.

Anf. 14 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! Plåt & Ventbyrå i Katrineholm har ju funnits i många år, långt innan den här försöksverksamheten, och anses väl vara en av de bästa skolorna på det området. Den skolan kommer naturligtvis att finnas kvar i alla fall.

Det vi talar om, som svar på interpellationen, handlar just om försöksverksamheten. Där har det helt enkelt varit alldeles för få sökande för att det ska vara rimligt att behålla den. Jag tycker att det är bra med sådana här försöksverksamheter. Ett skäl till att man har försöksverksamheter och inte direkt bara stiftar en lag och förändrar någonting är ju att man faktiskt ska kunna testa.

Nu föll inte det här ut riktigt så bra som den förra regeringen hade hoppats på, men jag kan säga att om det hade fallit väl ut och blivit så många sökande som man trodde när man sjösatte verksamheten hade ingen varit gladare än jag naturligtvis. Då hade vi kunnat göra de förändringar av lagstiftningen som interpellanten efterlyser. Men nu är det alldeles för få sökande.

Jag ser fram emot diskussionen framgent, för jag tror verkligen att vi delar uppfattningen att det här är ett enormt viktigt framtidsproblem att ta

tag i. Interpellanten var inne på det här med solceller på taken, och det handlar ju om hela vår klimatomställning. Att klara av den kräver yrkes-skickliga människor på en rad olika områden. Det handlar också om helt andra verksamheter, till exempel inom vård och omsorg.

Alla bra idéer på det här området tror jag kommer att vara till god hjälp.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2022/23:31

5 december

Svar på

interpellationer

§ 7 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

COM(2022) 500 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén 2022 års rapport om rättsstatsprincipen Situationen i fråga om rättsstatsprincipen i EU

§ 8 Anmälان om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 2 december

2022/23:73 Åtgärder för fortsatt byggande

av *Denis Begic* (S)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2022/23:74 Processindustrins aviserade investeringar

av *Isak From* (S)

till energi- och näringsminister *Ebba Busch* (KD)

2022/23:75 Miljöövervakningen

av *Joakim Järrebring* (S)

till klimat- och miljöminister *Romina Pourmokhtari* (L)

2022/23:76 Förebyggande åtgärder mot organiserad brottslighet

av *Gustaf Lantz* (S)

till statsrådet *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

2022/23:77 Nya, moderna växtförädlings tekniker och deras möjligheter

av *Malin Larsson* (S)

till landsbygdsminister *Peter Kullgren* (KD)

2022/23:78 Exkludering av Norrland från högkostnadsskydd

av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)

till energi- och näringsminister *Ebba Busch* (KD)

2022/23:79 Barnbidrag

av *Mikael Damberg* (S)

till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2022/23:80 Beredskapen vid Försäkringskassan

av *Kalle Olsson* (S)

till statsrådet *Anna Tenje* (M)

2022/23:81 Hat och hot mot sagostunder på bibliotek

av *Lawen Redar* (S)
till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2022/23:82 Rättvist elstöd

av *Isak From* (S)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:83 Stärkande av tredjeland och kvotflyktingar

av *Ola Möller* (S)
till statsrådet Maria Malmer Stenergård (M)

2022/23:84 Tidöavtalet och bibliotekslagen

av *Lawen Redar* (S)
till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2022/23:85 Åtgärder för att stävja fusk med reseavdrag

av *Niklas Karlsson* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:86 Höjd moms på reparationer

av *Ida Ekeröth Clausson* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:87 Situationen i sjukvården

av *Mirja Räihä* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:88 En effektiv och träffsäker folkräkning

av *Peder Björck* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:89 En aktiv arbetsmarknadspolitik

av *Teresa Carvalho* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2022/23:90 Vattenkraftens miljö tillstånd

av *Joakim Järrebring* (S)
till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:91 Skiktgränsen för statlig inkomstskatt

av *Sofie Eriksson* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:92 Höga bränslepriser

av *Patrik Björck* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

§ 9 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 2 december

2022/23:100 Lagen om tillträdesförbud

av *Pontus Andersson* (SD)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:101 Införande av statlig e-legitimation

av *Adrian Magnusson* (S)
till statsrådet Erik Slottner (KD)

2022/23:102 Förutsättningarna för bostadsbyggandet i Sörmland

av *Fredrik Olovsson* (S)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2022/23:103 Förbättrat samband för polis och räddningstjänst

av *Katja Nyberg* (SD)

till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)

2022/23:104 Kompensation för höga gaspriser

av *Monica Haider* (S)

till energi- och näringsminister *Ebba Busch* (KD)

2022/23:105 Flyttkedjor

av *Jennie Nilsson* (S)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2022/23:106 Byggbar mark

av *Jennie Nilsson* (S)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2022/23:107 Resurser till kommunerna

av *Jennie Nilsson* (S)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2022/23:108 Stimulanser för att få igång bostadsbyggandet

av *Jennie Nilsson* (S)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2022/23:109 Startlån och förstagångsköpare

av *Jennie Nilsson* (S)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

Prot. 2022/23:31

5 december

§ 10 Kammaren åtskildes kl. 11.43.

Sammanträdet leddes av tredje vice talmannen.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Meddelande om frågestund	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 3 Anmälan om faktapromemoria	2
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 5 Svar på interpellation 2022/23:44 om Irans plats i CSW	3
Anf. 1 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	3
Anf. 2 ALIREZA AKHONDI (C)	3
Anf. 3 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	4
Anf. 4 ALIREZA AKHONDI (C)	5
Anf. 5 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	6
Anf. 6 ALIREZA AKHONDI (C)	7
Anf. 7 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	7
§ 6 Svar på interpellation 2022/23:53 om branschskolornas framtid	8
Anf. 8 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	8
Anf. 9 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S)	9
Anf. 10 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	10
Anf. 11 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S)	10
Anf. 12 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	11
Anf. 13 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S)	12
Anf. 14 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	12
§ 7 Bordläggning	13
§ 8 Anmälan om interpellationer	13
§ 9 Anmälan om frågor för skriftliga svar	14
§ 10 Kammaren åtskildes kl. 11.43.	15